

Ökçün Yeminli Mali Müşavirlik

Mevzuat Sirküleri

2023-TCMB-1 / 04.04.2023

Konu: TCMB 20.03.2022 Tarihli Tüzel Kişilerin Döviz Pozisyonlarının Raporlamasına İlişkin Usul ve Esaslar

TCMB- TÜZEL KİŞİLERİN DÖVİZ POZİSYONU RAPORLANMASI HAKKINDA

Türk Parasını Kıymetini Koruma hakkında 32 Sayılı Karar kapsamında , Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değerinin belirlenmesine dövizli işlemlerde kapsamda olmak üzere ilişkin dövizlerin tasarruf ve idaresine, Türk parası ve Türk parasını temsil eden belgelerin ithal ve ihracına, kıymetli maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemlerde dahil olmak üzere, ihracata, ithalata, özelliği olan ihracat ve ithalata finansal işlemler ve sermaye ilişkin kambiyo işlemlerine ait düzenleyici, sınırlayıcı esaslar ilgili anılan karar ile kontrol edilmektedir.

Dövizli işlemler piyasasında, yabancı para kapsamında kur dalgalanmalarına karşı tedbirlerin alınması, döviz kurlarındaki artışlar ve enflasyona etkisini kontrole altında tutabilmek amacıyla, çeşitli tedbirler uygulanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası bu kapsamda tüzel kişilere yönelik 20.03.2023 Tarihli “**Tüzel Kişilerin Döviz Pozisyon Raporlanması**” na ilişkin yeni bir uygulama ihdas edilmiştir.

Ayrıca anılan kanun kapsamında;

1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu’nun 44. Maddesinde ;

Gerçek ve tüzel kişilerden bilgi isteme yetkisi: (2)

Madde 44- (Mülga:13/2/2011-6111/160 md.; Yeniden düzenleme: 28/11/2017-7061/33 md.)

*Banka, gerçek ve tüzel kişilerin döviz pozisyonunu etkileyen işlemlerini izlemek amacıyla belirleyeceği **gerçek ve tüzel kişilerden her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkilidir**. İstenilecek bilgi ve belgelerin kapsamı, toplanma ve izlenme yöntemi, doğruluğunun denetimi, paylaşımı, destek hizmeti temini de **dâhil olmak üzere usul ve esaslar Bankaca belirlenir**. Bu maddenin uygulanmasında destek hizmeti kuruluşu çalışanları hakkında da bu Kanunun 35 inci maddesi ve 68 inci maddesinin (II) numaralı fıkrasının (a) bendi hükümleri tatbik olunur.*

olarak ifade edilmiştir.

1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu’nun 68. Maddesinin 4. Bendinde

*IV- (Ek: 28/11/2017-7061/34 md.) Bu Kanunun 44 üncü maddesi uyarınca Bankaca istenilen bilgi ve belgeleri vermeyen, gerçeğe aykırı veren veya belirlenen usul ve esaslara aykırı olarak veren **gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevli ve ilgilileri hakkında bin günden iki bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur**.*

olarak ifade edilmiştir.

Sonuç olarak bu kapsamda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası da; Yurt içi tüm bankalardan nakdi ve gayri nakdi toplam kredi bakiyeleri 5 milyon TL ve üzerinde olduğu takdirde Özet Döviz Pozisyon Raporu bildiriminde bulunulması zorunluluğu getirmiş olup, TCMB tüzel kişiliğine verilen yetkiler ve kapsamlar dahilinde, Tüzel kişiler dahilinde talep edilen bilgilerin <https://tcmbveri.gov.tr/> adresinde yer alan “Özet Döviz Pozisyon Raporu” formunu doldurmaları ve iletmeleri zorunlu olmakla beraber, düzenlemelere uymayan gerçek ve tüzel kişilerin görevli ve ilgililerini adli para cezasına muhatap kalınacağı kanun maddesinde belirtilmiştir.

- Özet Döviz Pozisyonu Raporu Bildirim Tarihleri / Süresi

Yurt içinde bulunan ve tüzel kişiliğin işlem gördüğü tüm bankalara **nakdi ve gayri nakdi toplam kredi bakiyesi 5 milyon TL üzeri olan kişiler**, işlem yapmakta oldukları **Bankalar**, bu kişilere tebliğde bulunacak ve Özet Döviz Pozisyon Raporu bildirimini yapmalarını talep edecektir.

İlk raporlama, **Mart 2023** dönemi için alınacak olup, Mart ayı sonu itibariyle yukarıda belirtilen şartları taşıyan tüzel kişilerin raporlamalarını, **2023 Nisan ayının ilk 10 günü** içinde yapmaları gerektiği belirtilmiştir. Şartları taşıyan tüzel kişi kredi borçlularının takip eden aylarda da stok kredi bakiyelerinin raporlama sınırı olan 5 milyon TL'nin üzerinde olması durumunda, raporlamalar aylık dönemler itibariyle yapılmaya devam edilecek olup her bir raporlama müteakip ayın ilk 10 iş günü içerisinde yapılacaktır. **Raporlama gerekliliği kredi alacaklısı bankalar tarafından, müşterisi olan tüzel kişilere tebliğ edilecek ve bu görev risk ağırlığı en yüksek olan bankaya ait olacaktır.**

- Özet Döviz Pozisyonu Raporu Bildirimi Hakkında Açıklamalar

• İlgili raporların zamanında ve doğru bilgileri ihtiva edecek şekilde yapılması tüzel kişilerin sorumluluğundadır. TCMB idari kayıtları ile tutarlılık kontroller yapılabilir. Hatalı bildirim olduğu konusunda tereddüt olursa TCMB raporlama yükümlüsü kredi borçlularıyla temasa geçebilecektir. Raporlarda içeriğinde yer alması gereken hususları belirtmeyen, gerçeğe aykırı veren gerçek ve tüzel kişiler hakkında 1211 Sayılı kanunun 68 Maddesinde belirtildiği üzere görev ve ilgililer hakkında bin günden , ikibin güne kadar adli para cezasına hükmedilecektir.

**** Adli para cezasının üst sınırı 730 gün olmasına rağmen, suçun kanunda belirlenen cezasının üst sınırı daha fazla ise o suça özel düzenlenen adli para cezası dikkate alınmaktadır. Dolayısı 1211 Sayılı kanun kapsamında suç unsuruna ait alt sınır ve üst sınır özel olarak belirlenmiştir.**

• Raporların MERSİS'e kayıtlı firma yetkilileri ve/veya MERSİS'te kayıtlı firma yetkilileri tarafından veya sistemde tanımlanan diğer kullanıcılar tarafından yapılabilir. Diğer kullanıcıların tanımlanması, yetkilendirilmeleri veya mevcut yetkilerinin iptalları MERSİS'te kayıtlı firma yetkililerinin sorumluluğundadır.

• Bildirimde; Türk Lirası ve Yabancı Para (Nakdi veya nakdi olmayan) kredilerin tamamı kapsam dahilindedir.

Türkiye'de faaliyette bulunan bankalara, TL veya Yabancı Para cinsinden toplam 5 Milyon TL ve üstündeki tutarlarda kredi borçlanmalarının raporlanması gerekmektedir. Bu kapsamda bu hesaplama, bankalar dışındaki; gerçek ve tüzel kişiliklere (yurt içi ve yurtdışı mukimlere) ilişkin borçlanmalar dahil değildir. Kredi bakiyesi hesaplamasında borçlanmaya ilişkin sadece "Anapara tutarı" dahil edilecek olup, tahakkuk eden faizlere kapsam dışı olup bildirim konu edilmeyecektir. Bankalardan temin edilen leasing ve faktöring kredileri de bildirim yükümlülüğü oluşturacaktır.

• Veri formu içerisinde belirli bilanço kalemlerine yer verilmiş olup bilanço ana toplam (aktif-pasif toplamı) veya ara toplamı (varlık-yükümlülük toplamı) gibi ilave hesaplama gerektirecek tutarlar istenmemektedir. Sadece talep edilen kalemlere ilişkin bakiye bilgisi

• istendiğinden ayrıca mizan hazırlanması gerekmemektedir.

Form üzerinde hesap kalemleri üzerinde açıklamalar mevcut olup, ayrıca uygulamada yardımcı olması amacıyla her hesaba yazılacak olan tutarların TDHP çerçevesinde karşılığı "İlgili hesaplar" başlığı altında yer almaktadır. "İlgili hesaplar" altında düzenleyici hesapların bulunması halinde **bu tutarların netleştirilmesi** ve ilgili kaleme o şekilde yazılması gerekmektedir. (Örnek 15'li Stok hesaplarının altındaki Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı düzenleyici hesabı vb. Gibi)

Ancak ilgili tüzel kişilik farklı nedenlerden dolayı veya takibat açısından muhasebe uygulamaları çerçevesinde (hesabın takibi, cari hesap takibi gibi) farklı hesap kodları altında izlemesi durumunda ilgili tutarlar hesap açıklamasında belirtilen tanımı karşılayan ilgili hesaba yazılmalıdır.

Borç veya Alacak hesapları için Reeskont hesaplaması yapılmayacaktır. Stoklar veya tüm borç alacak hesapları ve diğer parasal kalemler en son kesinleşmiş veri ile bilançoya yansıtılacaktır.

Veri formu içerisinde belirli bilanço kalemlerine yer verilmiş olup bilanço ana toplam (aktif-pasif toplamı) veya ara toplamı (varlık-yükümlülük toplamı) gibi ilave hesaplama gerektirecek tutarlar istenmemektedir. Sadece talep edilen kalemlere ilişkin bakiye bilgisi istendiğinden **ayrıca mizan hazırlanması gerekmemektedir. Ve ilgili bilançoya negatif değer girişi yapılamayacak olup tüm değerler pozitif girilecektir, veri girişi tamamlandıktan sonra aşağıdaki Yabancı Para Pozisyonu alanı otomatik olarak hesaplayacaktır bu bölüme veri girişi yapılmayacaktır.**

III- NET BİLANÇO İÇİ YABANCI PARA POZİSYONU ("I-II") 0,00 0,00

- Bilançodaki yabancı para cinsinden hesap bakiyelerinin Türk Lirası cinsinden karşılığı olarak raporlanacaktır. Bu kapsamda ABD doları, Euro ve diğer yabancı para, raporlama tarihi itibarıyla geçerli olan ve **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayımlanan döviz alış kurları** kullanılarak Türk Lirasına çevrilecek ve toplanarak ilgili alanlara yazılacaktır.

- Hesapların ölçümü ve değerlemesinde aksi belirtilmediği sürece Vergi Usul Kanunu ve ilgili diğer düzenlemeler dikkate alınacaktır. Raporun ayrı bir sayfasında hesap kalemlerine ilişkin detaylı açıklama mevcuttur. **Vergi Usul Kanunu uyarınca raporlamaya yapmayan veya konsolide raporlama yapacak tüzel kişiler, durumlarını kurumsalizleme@tcmb.gov.tr adresine bildirecektir.**

- Bildirim mükellefiyeti, **her ayın son iş günü itibarıyla belirlenecek, ayın son günü toplam kredi borcu 5 milyon TL ve üzerinde olan tüzel kişiler ertesi ayın ilk on iş günü içerisinde raporlama yapacaklardır.** Kreditor bankalar ayın son iş günü Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi nezdindeki KRM (Ticari Kredi Bilgileri) veya KLKR (Kredi Limit-Kredi Risk-Tasfiye Olunacak Alacak Bilgileri) verilerinden kapsama giren borçluları tespit edecek ve raporlama mükellefiyetini (en yüksek kredi riski olan banka tarafından) kredi borçlusu tüzel kişilere bildireceklerdir. **Savet ay sonu kredi bakiyesi 5 milyon TL'nin altındaysa o ay için raporlama yapılmayacaktır.**

- Yurt içi tüm bankalardan nakdi ve gayri nakdi toplam kredi bakiyesi 5 milyon TL ve üzerinde olan borçlu tüzel kişilere, en yüksek kredi riski olan banka tarafından raporlama yapma gerekliliği bildirilecektir.

- 15 milyon USD ve üzerinde yabancı para nakdi kredi bakiyesi olduğu için Sistemik Risk Veri Takip Sistemine bildirim yapmakta olanlar bu bildirim yapmaya devam edecekler, "Özet Döviz Pozisyon Raporu" veriyor olmaları bu bildirim yapma mecburiyetlerine son vermeyecektir.

[Özet Döviz Pozisyon Raporu Hakkında Sıkça Sorulan Sorulara Ulaşmak için](#)

[Özet Döviz Pozisyon Raporunu İndirmek İçin](#)